

Л.О. Немцова

The background of the cover features faint, stylized musical notation in a reddish-brown color. It includes several staves with various notes, rests, and clefs (treble and bass clefs), as well as a sharp sign (#). The notation is arranged in a way that suggests a flowing melody across the pages.

ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

Навчально–методичний посібник

Чернівці

2021

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Л.О. Немцова

«ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ»

Павчально-методичний посібник

Чернівецький національний університет

2021

УДК 784.1.071.2 (075.8)

Н 507

*Рекомендовано вченою радою Чернівецького національного
університету імені Ю. Федьковича
(протокол №5 від 26.04.21р.)*

Рецензенти:

Дем'янець Ігор Йосипович, кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, керівник Івано-Франківської обласної філармонії імені Іри Маланюк, диригент муніципального камерного хору «Галицькі передзвони», диригент камерного хору «Cantemus» церкви Царя Христа монастиря ОО. Василіян УГКЦ;

Ороновський Анатолій Ігорович, заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, викладач-методист, голова ПЦК «Хорове диригування» Тернопільського мистецького фахового коледжу ім. С. Крушельницької

Нємцова Л.О.

Хорове диригування : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2021. 77 с.

У виданні наведено рекомендації з вивчення компоненту «Хорове диригування». Подано завдання для практичних занять і самостійної роботи студентів. Вміщено план складання анотації та аналізу хорової партитури.

Для студентів музичних кафедр, інститутів мистецтв, педагогічних університетів, викладачів фахових музичних дисциплін.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
ТЕМА 1. ПОСТАНОВКА ДИРИГЕНТСЬКОГО АПАРАТУ, АМПЛІТУДА ЖЕСТУ ТА ДИРИГЕНТСЬКІ ПОЗИЦІЇ.....	7
ТЕМА 2. ПРИНЦИПИ БУДОВИ ДИРИГЕНТСЬКИХ СХЕМ.....	13
ТЕМА 3. АУФТАКТ ЯК ЗАСІБ КЕРУВАННЯ МУЗИЧНИМ ВИКОНАННЯМ.....	26
3.1 ВИКОНАННЯ ПОВНИХ І НЕПОВНИХ АУФТАКТІВ.....	26
3.2. ДИНАМІЧНІ ВІДТІНКИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЇХ У ДИРИГЕНТСЬКОМУ ЖЕСТІ.....	31
3.3. АКЦЕНТИ ТА СИНКОП.....	36
3.4. ФЕРМАТИ ТА ЇХ ВИДИ.....	37
ТЕМА 4. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ПАРТИТУРИ, ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ТВОРАМИ БЕЗ СУПРОВОДУ.....	41
4.1. САМОСТІЙНЕ ВИВЧЕННЯ ХОРОВОЇ ПАРТИТУРИ.....	42
4.2. ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГУВАННЯ ТВОРАМИ БЕЗ СУПРОВОДУ.....	44
4.3. ЗАГАЛЬНИЙ ПЛАН АНАЛІЗУ ХОРОВОЇ ПАРТИТУРИ.....	47
ТЕМА 5. ПІДГОТОВКА ДИРИГЕНТА ДО РЕПІТИЦІЙ З ХОРОМ.....	50
5.1. СЦЕНІЧНА ЕТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКОНАВЦІВ ДО КОНЦЕРТНОГО ВИСТУПУ.....	62
РЕКОМЕНДОВА ЛІТЕРАТУРА.....	72
ДОДАТОК 1.....	65

ДОДАТОК 2.....	67
ДОДАТОК 3.....	69
ДОДАТОК 4.....	71
ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	72

Передмова

Професійно-педагогічна функція майбутнього учителя музичного мистецтва як творчої одиниці в школі вирізняється неабиякою багатоплановістю. Діяльність учителя музичного мистецтва покликана виконувати багато функцій, серед яких, значне місце займає робота зі створення та керування хоровим колективом. Сучасна система освіти, перебуваючи в стані реформування, постійно підвищує вимоги до якості підготовки майбутніх фахівців української національної школи. Але при врахуванні нових стандартів важливо не забути і про консервативні погляди в навчанні, які є необхідним фундаментом для самовизначення педагога-музиканта. Йдеться про комплекс традиційних методів, які застосовують у класі диригування.

У роботі з хоровим колективом виникає потреба у навичках та вміннях керувати виконавцями за допомогою мануальних (диригентських) жестів. Перед диригентом завжди постає складне завдання – спрямовувати в єдине русло зусилля цілого колективу. У цьому зв'язку потрібно навчитися володіти засобами, найбільш доступними для диригента. Це насамперед диригентський жест, техніка диригування.

У диригуванні, як і в будь-якому іншому виді мистецтва, технічна та художня сторони тісно взаємопов'язані. Їх диференціація можлива лише в теоретичному аспекті задля виявлення та вдосконалення диригентської техніки, як засобу спілкування з виконавцями, як сукупність дій для донесення інформації, а також як засобу контролю за виконанням.

Важливо в процесі хормейстерської підготовки враховувати індивідуальні особливості кожного здобувача, індивідуальні музичні здібності, фізіологічно-психологічні особливості, загальний інтелектуально-професійний рівень.

Практична частина заняття – це вдосконалення мануальної техніки диригента-хормейстера. По суті, робота над технікою диригування

передбачає вивчення диригентської мови жестів оволодіння найбільш дієвих прийомів. Для формування професійного диригентського апарату потрібна щоденна послідовна робота. Завдання викладача – зосередити увагу на вмінні контролювати технічні складові диригентської техніки, контроль мануальної свободи, володіння переконливим жестом. Здобувач повинен усвідомлювати особливості свого мануального апарату («затиснутість» рук, нечіткість усіх складових афтакту, скутість корпусу чи безпідставне розгойдування, відсутність міміки та ін.) та розуміти способи та прийоми до вдосконалення. Адже саме шляхом удосконалення технічно-практичних навичок мануальної техніки можна втілити художньо-творчий задум, навчитися здійснювати інтерпретацію партитури хорового твору.

Теоретична частина передбачає вдосконалення професійно-індивідуального рівня здобувача, шляхом вивчення фахової літератури з історії музики, оволодіння методикою навчання диригування, аналізу хорових партитур.

Водночас у творчій самореалізації особистості здобувача вищої освіти, у формуванні професійних вмінь та навичок, у підвищенні загальнокультурного рівня майбутнього хормейстера важливу роль відіграє самостійна робота. Вона полягає в умінні аналізувати та вивчати хорову партитуру, складати виконавський план твору, знаходити конкретні засоби для втілення власної інтерпретації в процесі роботи з хоровим колективом.

Навчально-методичний посібник

Ллія Орестівна Немцова

ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

Відповідальний за випуск **В.А. Лісовий**

Підписано до друку 16.06.2021 року

Формат 84x61/16. Папір офсетний.

Друк цифровий. Тираж 100 прим. Зам. 157.

Друк ФОП Глібка О.В.

Тел. 0372 58-54-54